

המציפה

עתו שבועי

רכל עניני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים

..... יוצא לאור בכר ערב שבת.

מחיר החתימה ער. המצפה עם ההוספה הספרותית החדשית:

כאוסטריא-אונגריא:
לשנה 7 כהרים
לחצי שנה 3.50
לרבע 1.75

כאשכנז:
לשנה 8. — כהרים
ביתר הארצות:
לשנה 9 כהרים — 9.50 פראנק.

על "המצפה" בלי ההוספה הספרותית אין לתתום.
אין הנחה מהמחיר.

מחיר מודעות או הזכרות לנפטרים לפי גודל השמחה.

ברכת מו"ט חצי הכתר. בראש הגליון שני כהרים

גליון בודד 12 קר.

מכתבים מלתי הפסים לא יתקבלו. כ"י, שלא נרסם, לא יושב לבעליו. המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא רק שם מקומו החדש, כי גם שם מקומו הקודם.

האדרסה לבית המערכת ולארמיניסטרציה:

"Hamicpe"

ul. Św. Sebastyana 32, Kraków.

Kraków, 9 Lutego. 1906.

גליון ו.

הראשון יד שבט תרס"ו.

למכר את כל עמנו וחפציו ומסחרו ומלאכותיו ושפתו ותורתו בדת, אשר אין לנו בה כל חפץ. במה תתמה: האם הדת והתורה שני דברים? ואנכי לא אכנס אתך בחקירות עמקות, כי אם אזכירך עוד דבר ממעשיך בבית המלכות: כאשר העתיק רעך שניידר מאמר מהתלמוד בצורתו ובלשונו ויוכיח ממנו בראיה ברורה, כי יש לנו צורך בדם נוצרים לפסח, ענינתו לאמר: "לדאבוני הרב לא אוכל ללכת אחרי הארון שניידר בחקירותיו התלמודיות; ואך לזאת אעיר את אזנו, כי אין אנהנו יהודי הדור הזה ערבים בתלמוד ומה לו ולנו". זאת היא דתך — ואנהנו מאמיני תורת משה מעריצים ומקדישים את התלמוד עד אין קץ וכל הנה היוצא מפי חכמי קדוש ונשגב לנו מאד מאד ויהודים המלשינים עליו באופן מכער כזה, אשר הודית עליו, כניקלאוס דנין וייסקה פפרקין וחבריהם, הם בעינינו רשעים שפלים מהמדרנה התחתונה העמקה משאל. חפצתי לחשב אותך אל הקראים בהלטיני הכופרים גם הם בתורה שבעל פה; אבל הם יתעברו בך, בצרפי להם איש הרחוק גם מתורה שבכתב. בדברך על השפעת צירים יחידים בתוך מפלגות גדולות על מנין הפקידים, עלי להללך, כי דברת רק בדרך כלל על ענין כזה ולא העזת לבטא בעמך, כי באמת הרביתם את מנין הפקידים היהודים או היטבתם את מצבם. באמת קטן מאד מספר הפקידים היהודים לפי ערך גם מהעמים הקטנים באסטריא. בבתי הממשלה אין אף אחד, בבתי המשפט, כדאר ובמסלות ובצבא נמצאים רק פקידים שפלים. והכל בשביל מה? יען במלנו את עצמנו באשמת מדיחינו

ולמה לא למדת את עקר הדיון, אשר תדון עליו מהגוים? הלא להם הדבר פשוט, כי לא על פי צור מחצבתו נחשב איש לציר עם מהעמים או מפלגה מהמפלגות, כי אם על פי אנדתו בבית המלכות ודעותיו ומנמת פניו. אמנם זה איננו הדבר האחר, אשר תמו בו, אתם המתבוללים בגוים ומהקים את כל תועבותיהם ושחיתותיהם, מדעתם לצרככם, וכהכמינו לפניו נאמר גם אנהנו "במתקנים שבהם לא עשיתם, כמקלקלים שבהם עשיתם". עם זה הנך גם אוחו את ההבל בשני ראשים: מצד אחד הנך מכחש במציאות נוע ישראל ומצד אחר די לפי דעתך לצאת ממעי יהודה, למען החשב לציר יהודי בכל מפלגה שהוא. אף הנסה לורות חול בעינינו ולהורותנו, כי קל לציר אחד בתוך מפלגה גדולה לעשות דבר לטובת אחיו מאשר למפלגה קטנה. באי-כח עמים אחרים אינם חכמים כמשקינו, הלא עם חכם ונבון אנהנו! להם טובה אנדה בת שלשה אנשים מלבטל בששים. לפי דבריך יש לצירים ממקור ישראל בתוך מפלגות אחרות גם השפעה רבה והם תועלת גדולה בנתינת החקים הכללית — ולנו יושבי אסטריא לא יראה דבר מזה. לפי ידיעתנו אנהנו לא יתנו הצירים הנכרים לעבדיהם היהודים לדבר דבר לא בעניניהם ולא בענינינו. ואמנם אתה תתן דין וחשבון מפעלתך ופעולת חבריך כמשך שנים רבות וכמדתך מדת מנן דתתתחל בדת ותכלה בדת. בראשונה תזכר את תמיכת בית-המדרש לרבנים בעשרת אלפים כתר ובאהרונח מנוי מורי-הדת בבתי-ספר התיכונים! הן לך נאה ולך יאה לשים בל מעיניך רק כדת; אבל אנהנו הפשוטים לא נוכל

אל הארון ד"ר עמיל בייב בלבוב.

(מענה על "המכתב הגלוי", אשר שלח אל "בני האמונה הנכבדים".)

ד.
את דברי אלה כתבתי רק לפי שמתך, כי תצמח לנו מאמץ לבכנו אברה או סכנה; אבל באמת כל המעשה לא היה ולא נברא. כי מלבד רצון הרוטנים, אשר כבר דברנו עליהם, ורצון כל העמים והמפלגות במערב הממלכה, אשר להם חפץ בשחרורנו לטובתם, הנה טוב לנו להחשב לעם, אם גם לא נוכל לשלח למועצת הממלכה אף ציר אחד. הלא לכל העמים הפחותים ממנו בבנין וגם במנין במלכותנו היו כבר בתי-ספר אחרים והניהם כאו בחשבון ימי החפש גם בבתי-הספר לאחרים, אשר בקרו בהם גם בניהם, וכדת נתן לקח לבניהם רק בשפתם, עוד בטרם ישבו באי כחם במועצת המלכות. ולנו אין עוד אף בית-ספר עברי אחד מידי הממשלה, ותורת משה" תלמד בשפות שונות ומלשונו הקדושה נתנו פרוורים, אשר לא היה בהם נותן טעם לשבח מעולם, ועתה נפסלה מלבא בקהל גם כאורה, וגם בבתי-ספר, שרב תלמידיהם או כלם מישראל, אין שבת ואין מועד. למחמדים המעטים כירה כשרה לפי דתם בצבא ולנו הרבים אין. בתתך לנו חשבון, כי גם עד הנה היו שנים עשר צירים מישראל, אבל חלוקים במפלגות שונות, תהתל בנו ותדוננו כילדים חסרי דעה. במקומות אחרים תעוררנו ללמד מאחרים ובה הנך נאמן לשמתך שמת המתבוללים הרואים את כל עניני ישראל רק בעד משקפי נכרים;

הנה היא באה עת התחיה;
יקרבו הנמים, וישב ויבנה כמו רמים
ביתו, בארץ שמה עינו צופיה.
שם ילקט פרותיו, יצבור תבואותיו,
והשיקו הנקבים, ימלאו הנרנות;
ואז יחוג כראוי לא בדרך ארעי —
את חנו ראש השנה לאילנות.
שמעיו של בירח שבת. יחושע שפירא.

והפרות המתקים עמים מפיקים,
המחיה נפש, משיב רוח ולב;
וישראל הגולה, המכה וחולה,
ימצא כם לחלו תרופה, מזור לכאב.
וכרונות נעורים לפניו מעבירים,
עת היותו בארצו שתול דשן ורענן;
ומעמל כפים וברכת שמים
ראה חיים טובים שלו ושאנן.
פריו ותבואתו משדה אהנתו,
אסף כמועדס, אלמות נשא ברננות;
וברגש קדש חנג כזה החדש,
יום הנבחר לראש השנה לאילנות.
ולזכרונות העתיקים צנתרות מריקים
שמן ששון, רסיסי תקנה ונחמה;
והרסיסים מנרים, לים המים המרים,
מהם ישתה ישראל באשר הוא שמה.
התקנה תעודדה, עת הטובה תראהו.

פיריטון.

ראש השנה לאילנות.
ותאנים ורמונים ופרות עוד שונים,
בבית ישראל מוקנים, ערוכים למינם;
ובשלום האילנות, בשפתי רננות
הוא מתפלל, בראש שנתם, הוא יום דינם.
ומחשבה עוקרת, ולבו עוקרת:
מה העבודה הזאת? מה הכונות?
שמחה זו, מה לה פה,
מה לישראל ולראש השנה לאילנות?
ולו אין פרם וזית, אין קן וביית,
נודד הוא בארץ, מרדף על כל שעל;
מבית ירושתו, משדה אהנתו,
נרשודו עריצים בני בליעל.

ראש השנה לאילנות
בשנת תשס"ז בירושלם.
היום יום נעים ובהיר, השמים כספיר לטהר,
הרוח שקט וצח, כל התולדה התעוררה כהוד ותפארה,
ראשי ההרים והגבעות סביב ישמחו כל עין רואה
והשמש ממעל השלח קרני אורה על כל הככר. בדרום
העיר כעמק יהושפט, רחוק משאון הבירה העליוה
והטוערה מהמון אלפי אלפים, עומד בית גדול בנוי
לתלפיות. בבית הזה יושב איש נכבד עם בני ביתו
ואביו הזקן בא בימים. בחדר גדול רחב ידיים הם

ואין דין וחשבון על עם שאיננו בעולם. לו הצטרפנו יחדו, היינו במספר הרבים, ברבוננו, במספרנו הגדול ובהשכלתנו הנכונה, עם חזק ונכבד. ועתה — איננו. איש איש ממנו יבקש לו מנוח וסתרה אצל "פריצו"; ואם באלף דרכים ננוס, בכלם ישיגונו רודפינו, אם לא נעשה אנדה אחת להגן על כללנו ועל כל פרט ופרט ממנו, ואם נבחר אנשים אל מועצות המדינות והממלכה, נבחר באי כחנו ונלחמים מלחמותינו וחולים את חלינו כד"ר בלך מלפנים וד"ר שטרנר היום ולא בני בלי בשת, הצועקים בשם העם היהודי, כי אין עם יהודי. את רמנטשוק האשמה, כי אין כונתו להיטיב לנו, כי-אם לעמו. פה נסכלת מאד, יקירי; הלא במקום אחר חרפת ונדפת את המוכר הפצי עמו בחפצי אחרים; ולו מכר רמנטשוק טובת עמו בטובתנו, לא היה טוב ממך! ואך באמת מטיב בהצעתו גם את אחיו וגם אתנו, כאשר נרצה גם אנחנו להנאל ולנאל את כל גליציא מעבודתה המגנה, אשר היתה לצרעת ממארת לכל יושבי הארץ וגם האדונים בכלל. על רמנטשוק ועליך נובל לאמר: "ייתן בני עממיא לשלם, דעברין עובדא דאהרן ולא ייתון בני אהרן לשלם דלא עברין עובדא דאהרן".

עוד נשאר לי לענותך על דחיתך, כי איננו עם, כאשר אין לנו שפה מיוחדת. והנה אם יגיעו דברי אלה הכתובים עברית עדיך, כבר השיבותיך תשובה נצחת, ואם לא, דיני אם ידעוה אלפי קוראי "המצפה". והעתון הזה איננו יחיד בדרו; כי יש לנו כ"ה עתונים יומיים ושבעים ויראהנו ושנתים רבים מאד בארצות רבות וארצנו גליציא צעדה במדה הזאת צעדי ענק קדימה בשנים האחרונות בעצם הזמן ההוא, אשר רק מפני הכבוד "לא תרצה לברות סבר ללשונו הקדושה". בן כן אדוני! בגליציא הפלנית אולי הגך בקי, ואך תולדות גליציא היהודית סתומות ותחומות לך ברצונך הטוב. בכל יום ויום יוצאים לאור ספרים עבריים במדע ובספרות בחכמה ובמוסר... בכל קצוי ארץ, בכל הדרות הוציא רוח ישראל פרי תבואה, ספרות סכרבת ועשירה בכל המקצועות ובכל המינים. היא חלקה שלל לכל הענינים המדעיים הידועים בספריות כל העמים למשפחותיהן — ועם זה ישבה גם לבד ברעות הנעלות והעמקות והמדעים הרבים והחשובים המיוחדים רק לה. היא ישנה נושנה וכנשר תחדש תמיד נעוריה. ספר התורה זקן כל ספרי התבל ומי יודע כמה לשונות עוד תלכנה ותבאנה אחרות תחתיהן ושפתנו העברית לא תזוז ממקומה; היא תחיה לנצח אתנו עם עולם. בטח לא נעלם ממך, כי כל ילדי ישראל מהמין הישן הולכים אל

החדר ולומדים שם שנים רבות רק עברית. ואך עוד זאת אודיעך, כי כבר קמו לנו בראשונה בארצנו הקרושה ואחרי כן גם ברוסיה ובשנים האחרונות גם בגליציא בתי-ספר רבים לפי רוח זמננו, אשר השיבו לנו גם את הדבור העברי, אשר אבד לנו עוד בגלות בבל. ואך אתה תשוב לשאלנו: "הלא סוף כל סוף איננה בפי העם, כי-אם קבורה בספרים ישנים וחדשים גם יחד ומשמשת עם זה לחלק מהציונים גם בדבור לשעשועים ועל כל פנים שפת מולדת איננה. לכן אכקשך, אדוני, ללכת מעט מערבה אל מקום הפלנים ולהתהלך מעט בכפרים. שם לא תשמע עוד שפת מיצקביטש וקרסינסקי, כי אם מדבר (טונדארט) קצר ופשוט ולרב לא תבין היטב את המדברים. ואם תרחיק עוד ללכת, תבוא בין עמקי שפת, אשר לא תשמע את לשונם וגם הם לא ישמעוך, אם לא למדו בכית-ספר או בערים את שפת הכתב. כל זה בעם הפלני הקטן והצעיר; בארץ אשכנז יש כשלוש מאות מדברים ויש ביניהם רחוקים מאד איש מאחיו, אשר רק הבלשנים הממחים יודעים למצא ולפתר את היחס אשר ביניהם. ובכל זה נאמר בלי כל חשש הניוני, כי פה ידברו פלנית ושם אשכנזית, וכונתנו על פלנית של כתב ואשכנזית של כתב. ואם גם יש רבים, אשר לא ידעו את שפת הכתב, רק במשכילים נרבר. אבל גם המשכילים לא ידברו בכל מקום בשפת הכתב; בדרום אשכנז ואף כי בשביץ הוא חזון יקר לשמע איש מדבר בשפת הכתב. לרב קרובים המדברים אל שפת הכתב, ואך לא הקרבה המכרעת בדבר. מדברי צפונות מערבית של אשכנז קרובים יותר אל שפת הכתב של הלנד מלשפת הכתב של אשכנז. הלנדית ישמע בלי למוד ולא בן אשכנזית. הנה ראינו, כי רק שפת הכתב של המשכילים היא שפת עמם; ואין עוד צורך לשוב ולהוכיח, כי שפת משכילי ישראל היא שפתנו העברית. הן אמתי, כי יש גם משכילים יודים, אשר לא ידעו עברית והם משתמשים באחת לשונות ארפה בכתב. אבל גם כאלה יש בכל העמים וביותר בעמים הרצוצים, אשר לא יתנום לוחציהם לשאב מכורם ליסוד בתי-ספר טובים בלשונם ולחנך בהם את בני הנעורים על פי רוחם ונשמתם המיוחדת להם. כאשר החלו הרומנים ליסוד בתי-ספר רומנים ולכתב בקשיות רומנית אל בתי-הפקדות, היו רק מתי מספר ביניהם, אשר ידעו את שפת הכתב של רומנית. ועד היום הזה עליהם לפתח את שפתם ולהביא אליה מן החוץ, כן גם הפלנים והרומנים ובמדה ידועה גם האשכנזים. ואך שפתנו הצחה עשירה

השמינה מערב שבת, ובעל הבית ישקם מיניו הטוב. בין מאכל ומאכל שרו זמירות שבת, ויתענג האורח מאד לטראה הבית ויושביו, אשר רוח דת וחבת משפחה השר בו ותוכו רצוף יראה שמים ואהבת אדם. ובבית שלשה בנים: הגדול בן שלש עשרה ושמו פינחס, אחריו בת עשר ופננה שמה ושמואל הקטן בן שש שנים. בתוך הסעודה הרבו הגדולים לשוחח בדברי תורה מענין היום. ומדי דבר האורח תמהו פינחס ופננה איש אל אחותו ויתלחשו וישתוממו על ערבו בתוך דבריו מלים רבות זרות להם. ויועצו שניהם הרש, מי מהם יהיו לשאל את פשר הדבר; אבל בין בה וכה החל אביהם לדבר וישתקו. ויפן האב אל בנו הקטן וישאלהו: "אמר לי, שמואל, למה נאכל כל הפרות האלה ונשתה כל המשקים האלה היום? האם נאכל ונשתה בן ככל שבת?" ויענהו הקטן: "היום ראש השנה לאלנות, החרף עבר, העצים יחלו להנמ ולשד האדמה, אשר הריחה את ריח אביב האביב, ימלא את כל ענפיהם, כמו בפהורים יראו בראשי פארותיהם; ולכן נברך היום על פרי ארצנו ונהלל את ד' על כל הטוב, אשר נתן לנו". וישבע האב רצון וענג ממענה בנו הקטן ויחלק את לחיו. ותקרב גם האם אל בן מחמדה, ומתנועתה נכר, כי חפצה לנשק לו, אבל חדלה, בראותה אות אי רצון

וישנה ומפתחת ועלינו רק לשימה בפי בנינו. ואם נעמד דור אחד ברשות עצמינו, הנה היה וקימת. וכמו שיש לכל עם שפת הכתב אחת ומדברים רבים, כן גם לנו עברית ומדברים יהודים היונקים מסנה את לשדה ואת מתקה. אמתי, כי בארץ גלותנו רחקו מדברינו משפת כתבנו מרחק גדול מבשאר השפות; אבל האם בעבור זה אין העברית עוד שפת כתבנו או אין המדברים היהודים עוד מדברינו? מי פתי יהיו לאמר, כי אינם גם שניהם עצם מעצמנו ורוח מרוחנו וכל נשמת האמה מתגלה בהן כבראי טהור? אף גם זאת נמצאים עד היום יותר מחצי שרשי העברית ביהודית במליצות שונות, ומושגי החכמה והמוסר והדת נובל לבטא ביהודית לרב רק במלים עבריות. רק לעמים הנאורים מאד, אשר ספרותם מכבצת ועולה על כל גדותיה, יש גם סופרים במדברים; ולנו סופרים רבים בעלי כשרון גם ביהודית ועליהם שני המאורות הגדולים: שלום עליכם ומנדלי מוכר ספרים, אשר אין רבים כמוהם בספרות העולם אף בלשונות הכתב. כל העבודה הרוחנית הזאת עבדנו בלא בתי-ספר מסדרים ותמוכים מהממשלה לבנים ובנות, בלא בתי מדרש לתלמידים ובלא תהכמוני (אקאדעמיע) לממחים, בלא מניע מהחויז ובלא מתן שכר בצדנו... מזה נובל ללמד בהגיון קר בלא כל הויה והפלגה, כי אם ננאל בקרוב מעל עריצי הנוים ומעל עבדי ישראל, יפרח במהרה עץ ישראל בזית רענן ונתן את ריחו ער אפסי ארץ כימי קדם ופריו יהיה כלול בהדרו ובנפתו; ואז לא תרהיב עוד עז בנפשך לכתב, כי אין לנו שפה.

בטרם כלותך את דבריך העדת על עצמך כי "הגדת את כל אשר עם לבבך". אנכי לא אוכל לאמר בן; רק את הקלות הבעתי, ואך את החמורות בלעתי, את הרבות פלטתי ואת הקשות קלטתי, והקורא הנבון יקרא בעל פה יותר מכתב. בסוף דברך בקשתנו "ל השמר לפני הבל מפרוד הדעות". הנה כי בן פתחת לך פתח קמץ גם לתשובה! אמנם יש כך ריח מדינות, אבל שמע נא דברי הגדול במורי דת משה: "בעלי תשובה דרכן להיות שפלים וענוים ביותר... והיה אם תשוב אל ישראל בכל לב ונפש והכרת את מקומך בירכתי בית יעקב... ושב ורפא לך".

בין כה וכה הנני מכבדך כערבך
ד"ר יוסף זליגר הלוי

על פני בעלה, אשר יתאמץ להסתיר את גענועיו לבנו בחבו ולא ירבה להאיר להם פנים פן יפנקו והשחיתו את דרכם. ותשם את ירה על ראש בנה הקטן והשאלהו: "בני הטוב, מי למרך את כל זאת?" ויען הקטן בנעימה: "מורנו בבית הספר באר לנו שלשום את הכל וכל ההלמידים כלנו הקשבנו לדבריו בלב ונפש. וישב הקטן אל מקומו ופינחס קם ממושבו. בראות זקנו, כי דבר בפיו, אבל יירא או יבוש להוציא על שפהיו, וישאלהו: "מה בקשתך, פינחס?" ויענהו: "חפצתי לשאל, למה נשמעו מפי, אורחנו הנכבד דברים אשר לא הבינותים גם אנכי וגם פננה? והאם לא דברתם על ענין מזור לי, כי אם בפרשת היום, אשר אדענה גם אנכי מעט לפי ערבי. אדמה, כי המלים לא היו משפתנו; האם לא ידבר האיש בביתו אך עברית כמונו? אולי בא הנה מחוץ לארץ? הן כבר למדתי בבית הספר, כי יש עד היום הזה מאחינו מעבר לים, אשר לא ידברו עברית. אף גם זאת ידעתי, כי מלפנים נשכח הרבור העברי בכל עמנו, ואך דבקנו בספרי קדשנו בכל לב, ובכל מדינה ומדינה למדו להתגמם לשפה המדברת בפהם ורק הם הצילו את שפתנו מאבדון ועמנו משחת". ויענהו האיש בצבמו את לחיו: "בן בני, מארץ רחוקה באתי, מגליציא אשר באירפה ושם עיר מגורי סמרי ומגמת פני לקבץ

יושבים סביב לשלחן המכסה במשפחת לבנה ובלים מכלים שונים עליו. בצד אחד חלוח מכסות במשפחה, אשר עליה הבניה ירושלם עיר הקדש עם פסוקים וחרוזים משעשעים ומלכבים. בתוך עומדים שלשה בקבוקים: בימיני שכר שעורים ממודיעים ובשמאלי שכר תמרים טירחו ובתיכון "ברטל" אדם. אחורי הבקבוקים אנן גדול ובו כל מעשה אפה ולפניהם שלשה מזרקים קטנים: באחד האנים יפות, בשני רמונים נחמדים ובשלישי זיתו שמן. הבנים מאשרים ושמחים לטראה הנעים ועל פני הזקן היושב בראש יחופף קרן האשר ורשמי פניו מביעים גיל ויששון. בכל הבית תשבן הדרת קדש, חג בפול ומשלש היום: שבת שירה וראש השנה לאלנות. אבי הבית ונות ביהו ואביו ובניהם הצעירים שבו טכבר מחצר בית המקדש, אשר שפכו שם את שיחם בסך רכבות ישראל לפני יושב הכרובים בעד מין האדם בכלל ובית יעקב בפרט ויפארו ויהללו לשוכן שחקים בקול רנה ותודה בכל מיהרי לבכם. הם לא החלו עוד לאבל סעודה שבת, יען יחכו על האורח, אשר קראוהו לשבת אצלם, אבל אחר מעט.

כבאו קדשו על היין ואחרי רחצם ישבו בלם לאבל את סעודתם. בעלת הבית הלבושה בגדי חג לכבוד היום השם לפני כל המסבים מעדנים, אשר

ענינים מדינים

אוסטריא. הפרלמנט דן בשבוע הזה על חוק לעשות חובה על הפקידים המשבירים עצמם לאנשים פרטים או לחברות, להבטיח להם שכר לעת זקנה או אפיסת כשרון העבודה. הממשלה הגבה מבל פקיד חלק ממשרתו, הכסף יקבץ לקופה מיוחדת וגם הממשלה השתתף בהוצאות וממנה יזונו הפקידים לעת זקנה כפקידי הממשלה. פרטי חחוק ע"ד תקו הבחירות עוד לא נודעו. ובכל זאת הכל מהדעמים ומתרים ומה יהיה עוד כאשר יתגלו!

אין שכום. התקוה לשלום באונגריא היתה למפח נפש לכל הרוצים בו. הגראף אנדראשי, שנשא ונתן בדבר עם הקיסר, שב לארצו ומאומה לא הביא כעמלו. כל המתבונן בדבר הסכסוך הארוך מכרח להשתומם על אולת האריסטוקרטים האונגרים מנהיגי המדינה. הלא אין ספק, כי כל הארץ מתאוה לשלום וגם הם הראו, כי רוצים הם בשלום, כי נלאו להתעכב עוד במצב הסכסוך התדירי, שכל גלגלי המכונה של הממלכה האמללה נעתקו ממקומם וכל יסודיה התדעו. אבל כל ראשי המפלגות המתנגדות היו לקרבן לרשעת חבר אחר אשר להם וגבריאל אונרון שמו, איש הככים וחכם להרע, רמאי ונוכל, אשר כבר ישב בבית האסורים על רוע מעלליו בעסקיו. במאנדט, אשר לו למועצת הממלכה, השתמש לעשות עשר במרמה. ואיש כזה מנהל את כל הפוליטיקה האונגרית, הוא משפיע ברוח עזו על כל ראשי המפלגות, לסרכ לחפץ הקיסר ולהכעיסו לזק הממלכה והעם. אנדראשי נשלח מאת המפלגות, להציע לפני המושל תנאים חדשים ולעשות שלום, הכל דמו, כי עתה בלי כל ספק יצליח חפץ העם וחפץ מושלו והנה הכל הבל! אנדראשי הביא אל הקיסר הצעות ברוח אונרון, לא ותרו המפלגות על שום דבר מהביעותיהן הקשות, כי אם כחבון בסגנון אחר ואחרי שהקיסר הגיד זה פעמים רבות, כי לא יעבור על מרותו מאומה בענין הצבא, שלא גם הפעם את שליח המאדיארים ריקם מלפניו בקצף והארץ נביכה. רוח הגנב והעריץ אונרון מושל באונגריא ואין עומד בפניו, כי חרפה לכל ראשי המפלגות להיות פטריוטים פחות מגבריאל אונרון.

הריאקציה ברוסיא. הריאקציה מתגברת, ידה רוממה, והכחות החופשים עובדים בסתר. הממשלה מוסיפה להצמית את כל ראשי המורדים, כלם יומתו בלי חקירה הרבה. בווארשא הומתו עוד חמשה אנרחיים יהודים. כמדינות הים הכלמי הומתו מאות מראשי המתקוממים הלמים, הם נפלו על ברכיהם ויתחננו, כי

יתנום לעבוד עבודת פרך באיים רחוקים עד יום מותם, כי נחמו על מעשיהם, אך לשוא כל שועתם, אין חנינה ביסור המורדים כלם ישמדו עד אשר לא ישאר שריד, וכל בהי האסורים מלאים ואין עוד מקום. אם זאת תעזור יורונו הימים הבאים, במקומות שונים נמצאו בומכות וגם התפוצצו בומכות בערים רבות. כפטרבורג יודעים, כי בימי האביב תתחדש התקוממות האברים, ששלחו ידיהם בנכסי בעלי האחוזות. שם רוצים לחוקק חוק, לחלק חלקים מן הנכסים הגדולים לאכרים, אבל הנמצא מכשולים מצד השרים הרמים, שכלם בעלי נכסים ולא יותרו משלהם גם אם תרד כל הממלכה לשחת. מסביר מודיעים את הממשלה, כי גם שם נכנסו המורדים והארץ שוקמת. במקומות אחרים מודיעים, כי בסביר המורחית כל הארץ ומסלת הכרזל ביד המורדים. בקוקו המרידה עומרת בתקפה. בקצת עדי הגנב התקוממו אנשי הצבא בפקידיהם ומצביאייהם. **התקוממות בצרפת.** ע"פ חוק יציאת עניני הדת מתחת יד הממשלה נכנסו עניני הדת תחת יד חברות דתיות בכל עיר ועיר (כעין הקהלות היהודיות באוסטריא), שתקבלנה את צרכי הכהנים והבמות (מנדבות יחידים). ע"פ החוק החדש בענין הזה התחיבה הממשלה למסור את כל רכוש הבמות, כלי בסף וזהב, פסילים ועצבים, תמונות וצלבים ליד החברות ההן, כי עד כה היו כל אלה קנין הלאום תחת אפוסרופוסת הממשלה. מחוך כעם על החוק בכלל גמרו מתננדי הממשלה, לבלתי תת את פקידי הממשלה לבא אל הבמות ולרשום את כליהן וקניניהן. הקלריקלים ובראשם האצילים התקבצו אל הבמות ולא נתנו את הפקידים לעשות חובתם. מלחמה קמה בין הפקידים והפוליציאי ובין העם עד שפך דם. בכמות רבות ככמה ערים וביחוד בפאריז נפלו נפצעים רבים. והפקידים עושים את שלהם בסכנת נפשם. ורשימת הבלים אינה חוק בלי מעם, כי כבר קרו מקרים רבים שהכמרים בעצמם ננבו כלים וציורים יקרים בבמות וימכרום לסוחרים כחפצים עתוקים. הכהנים עומדים לימין הממשלה, כי אינם רואים כל חלול הקדש ברשימת הכלים. אך הפטריוטים נלחמים בחרף נפש בממשלה.

על המצפה

אגודת האגודות.

מאהבת היהודים את הפרוד לא יכול מעולם להתקים בישראל איזה מיסד — מלבד בימי משה ויהושע, דוד ושלמה — שיחבר את כל העם לאגודה

אשר תעניק מחלבה ומתקה לכל יושביה, ויסחרו בה. ואו יפרח אשרם וישמחו במעשי ידיהם ויעלצו למראה בית מקדשנו ולאור הפעת הדעת והרה, הצדק והחפש הזורת פה כשמש בצהרים". כל המשפחה שבעה רצון מהדברים החמים, אשר הטיף בכור הבית.

בסוף הסעודה שאלה פננה את אחיה הקמן: "אמר נא, שמואל, מי המה שלשת הבקבוקים העומדים יחדו ושלשת המזרקים אשר לפניהם המלאים תאנים, דמונים וזיתים והאגן אשר מאחוריהם המלא מאפה, אשר לא נגעה בהם עוד יד איש?" ויען הקמן בכמחה: "הם שבעת המינים, אשר נשתבחה בהם אדצנו הפוריה בתורתנו הקדושה לאמר: "אדץ חמה ושעורה וגפן ותאנה ורמון ארץ ית שמן ודבש". וישמחו כלם ובעל הבית אמר: "בעבור זה תקח אתה חלק בראש" ויהן לו בראשונה ואחרי כן לבלם מנות הגונות מהפרות והמשקים. ויברכו ויאכלו ויקראו: "יהי כבוד ד' לעולם ישמח ד' במעשיו".

אחרי ברכת המזון הלך האב אל חדר הספרים ויבא חמש ויאמר לבנו הגדול "פינתם, בא הנה ובחנתיך כפרשת השבוע". ויקרא הנער לפניו ברגש ויפרש כל פסוק ופסוק בטוב טעם ודעת לחדות הוריו וזקנו, אשר צהל משמחה. בהגיעו לשירת הים שאלהו אביו:

הארץ יפתתהו ויעלעלהו, ובמצאו את המקום קרא בשמחה, "ראו נא, הנה מצאתי באיפה את המדינה גליציא. וגם את העיר סמרי מקום אורחנו הנכבד. אוי, מה רחקה מפה, ראו נא!" והוא שם את ידו האחת על מקום ירושלם והשנית במזרח גליציא במפה. ואחיו הגדול הביט מעט למעלה במעמיק ויקם ויאמר: "כין הדבר, אנכי ידעתי את דבר הארץ הזאת. גליציא היתה בימים קדמונים חלק ממלכות פולן, אשר שם חיו רב אחינו שבגולה וגם משפחהנו עלתה משם הנה. שם הרביצו תורה כרבים רבותינו הפוסקים: סמ"ע, רמ"א, ב"ח ומ"ז ומפרשי התלמוד: רש"ל ומהרש"א ועוד. בימים האלה עמד שם בכל עיר ועיר הקהל היהודי ברשות עצמו ובענינינו הפנימים לא משלו בנו זרים, כי אם רבנינו ופרנסינו. ועל כל הקהלות, "ועד ד' ארצות", אשר התאסף שנה בשנה, לעשות צדק ומשפט ותקנות טובות בכל צרכי צבור ויחיד. בהחלק מלכות פולן במאה הששית לאלפנו, נפלנו בצרה גדולה וביחוד אלה מאבותינו, אשר באו תחת ממשלת רסאי עד אשר רחם ד' עלינו וינאלנו". בדברו את הדברים האלה התלהב ויוסף לאמר: "אורחנו הנכבד, בשוכך אל ארץ מגורך, עורר נא את לבות בני עמנו היושבים שם, לעלות גם הם הנה אל ארצנו הטובה ולעבד גם הם את הארץ, זבת חלב ודבש,

כסף בארץ ישראל, למען תמוך בו את בתי ספרינו העבדים, כי אוצר חברתנו הגדולה "ספרון" הולך ונרוק משנה אל שנה, בעלות מתוכנו המונים המונים הנה אל אחיהם ולארצם". ויוסף לתאר את סדרי ארצו ומצב אחיו שם. ויספר גם את תולדות חייו, אשר שעשעו מאד את כל השומעים וכיחוד את הנער הצמא לדעת. והאיש דבר מעט בכבודות את דבריו וביותר חטא כפעם בפעם נגד הגנינה הנכונה; כי שפת עבר לא היתה שגורה בפיו מתמול שלשים בארץ מגוריו, אם גם השתעשע בה ככל אחיו, אשר חכבה ויוקידוה וישתמשו בה בכל עת מצא. כי בכל בתי-הספר אשר לאחינו כחוץ לארץ לשון הקדש לכדה שפת הלמוד, וכמעט כל המורים באים אליהם מארץ ישראל, וברבים לא ידברו ביניהם בי-אם עברית. ובכל זאת טרם נאחזו בה בקבע, ובשוב איש מחיי הצבור, יקל מעט את ראשו ויפפמט את בני ביתו יהודית וירגיש בזה חפש כמסור בגדי כבוד ולובש מעיל קל ונוח. ובכל אשר ערב האורח בדבריו מלים יהודיות, תרגמם הזקן, כי הוא ידע עוד יהודית מאז, כטרם עלה ארצה ישראל. ויביע בעל הבית לאורח תורה והשואות חן בשם כל משפחהו. ושמואל הקמן רץ בשמעו את שם הארח והעיר אשר יגור בה האורח, אל חדרו ויבא את ספר מפות

אם נעשתה זאת ככונה או לא. — ביום א' שבוע שעבר רש פה עורך העתון הלכובי "Przyjaciel ludu" על אודות תקן הכתירות באוסטריא. דבריו עשו רושם. נעים. על אדות האוטונומיא-היהודית דבר רק דברים אחרים בעד ה.

פילונא. אשה כפרית יהודית בקרבת כואסמק נסעה עם יונקה אל תחנה יאסלא. לעשות הלאה דרכה גארליצה. להגין על היונק מהקור העטיפתהו כמטפחת-צמר. ככויאה אל התחנה פתחה את המטפחת להניק את הילד, ולדאכונה לא אחז הילד כדר ולא היה בו כל רוח. כמבוכתה צעקה מרה מכאב לבת. כשמוע משמר הפוליציא, שעמד בתחנה, את צעקתה; מתר להוליכה עם הילד אל רופא העיר, אולי יש תקוה להחיותו, אולם הרופא אמר, כי הילד נחנק מחסרון אויר. הפוליציא חשדה את האשה כרצח-מוזר ותשם אותה כמשמר. אחר החקירה על אדותה נתכררה להפוליציא ישרה ותשלחנה לחפשי.

שלמה שמיד.

פרמיסלא. (תחייה המתים) ביום א' בלילה מתה בעירנו אשת רצען אחד. כבקר הרביקה הח"ק מודעות, שבשעה י"א היתה ההלויה. האשה כבר שכבה על הארץ וכבר נתפרו בגדיה. וכאשר רצו לטהרה פתחה פתאום את עיניה והשאל מעט לימוניה. הרופאים מבטיחים, כי בזמן קצר תשוב לאינה, כי מתה אך מות מדומה. אלו עכרו עוד איוו רגעים ומכ"ש אלו, "מתה" כיום, כי עתה כבר כסתה הארץ את האשה חיים. — (המאברה עצמה לדעה) מקרה מוזר קרה בעירנו. ביום כ' בבקר נמצאה אשה עשירה בת ה"ח מיקירי עירנו ואשת אחד מחשובי העיר מתה בחדרה. היא עשתה קץ לחייה כתלתה את עצמה על החלון בחדרה. בעלה לא היה בעת הזאת כביתו. כי ביום א' הקודם נסע קראקאה. סבת הדבר לא נודעה, יש אומרים, כי חלתה כמחלת העצבים. יר"פ.

סטרי. כהשתדלות מר וואונדרמן נוסרה פה אנורה, שפה חיה, שממרתה להחיות את השפה העכרית כפי האנשים היודעים אותה רק ידיעה למודית. החברים קבלו עליהם לדבר רק עכרית גם כהפגשם בחוץ, ושהי פעמים כשבוע ישאו נאומים כש"ע ככל מקצועות החכמה והמדע. כבר ישנם חמשים חברים וכלל יום יום יתוספו חדשים.

רעטע. (אונגריא). כבודפטישנה אנורה המכנה עצמה "אנורת בחורי ישראל". אנשי האנורה הסה כפי שנודע כסוף מיסיונרים, המאספים אספת יהודיות, למען התעות נערי בני עמנו. לפני שני שבועות פרסמו, כי כמיושק"פ וארא תהיה אספת יהודים, להתענג כמשאות מדעיים ובזמרה ומנגינות וההכנסות תהיינה לשוכת שדודי רוסיא. הדבר הזה משך אליו יהודים רבים וכפרש ציונים. המשאות התחילו ובאמת היו משאות יהודיים. אפס כהון הדברים ערבכו עניני דת ברוח המיסיונרים דברי הסתה ופתוי, להדיח את השומעים מאחרי תורתנו. בראות הציונים כונתם וערמתם עשו רעש גדול עד שהכריחו להפסיק את הדברן ולהתיר את האספה.

שמואל מילר.

בין תלמידי כיה"ם וזמה יצמח פרוד ("סעפאראטיסמוס") בין שדרות "העם" (כלומר הפולני!) ונמצא, שרעיון ההתבוללות והמביעה, שבעדו מרחו ויגעו זה דורות שנים, מתחלל, וכרוב העתים יתכשל וישתכח לגמרי! אבל שומר ישראל לא ינום! יש הקוה, שהמוסד הזה יצא כקרוב אל הפועל לחרפת מתנגדינו, ומליצינו המיובים. המה יראו ויבשו ועמנו יקום ויתעודד לתחיה. —

— מנהיגי קהלתנו כבר התמכרו לרעה כ"כ עד שאפילו "החטיבה", שמוכרחים הם לעשות נגד רצונם יתהפך לרועץ, כי השמן מרקד בלשכותיהם וש"ש מתחלל. — זה מקרוב החליטו להכריז למנוי רב אב"ד וגאון התורה בעירנו כמקום הרכ הג' המנוח ז"ל. את כתב-המודעה הדפיסו בעתון "סלובו פולסקי", הנודע לאנשמי גמור בכל הפוצות ישראל. העתון הזה הדפיס לפני שבועיים מאמר ארוך ע"ד הנועת הרתנים בגליל סמאניסלאן, בו הוא כוכה כמר נפש ומתפלא על החזיון, מדוע לפתע פתאום חדלו הרתנים מעשות נקמה כיהודים? הלא, עם היהודים להם חשבון גדול מאשר עם הפולנים שבניהם" וכנקל לעשות חשבון באופן רב ועוד דברי כלע ואון, שאין להכיאם על הכתב. ואחרי עכור שלשת ימים ותנה קרן אור פני הקהל כעתון הבזוי הזה במודעתו למנוי רב לעדת החרדים בעיר ואם כישאל לכוב. העובדה המצערה הזו עפ"י הסקירה הראשונה, הנה רבת האיכות בהשקפה קצת עמוקה. בהשטת המודעה לעתון האנטישמי דוקא כמקום שנמצאים עתונים יהודים שונים, התן הנהגת הקהל הסכמתה על השקפות העתון בכל הענינים הנוגעים ליהדות ותסכים עמו כמחילתה וכיתר תעוררהו ותפתח לו פתח פתוח להתערב כשאלות מנוי רב דתי ותעשהו לארגאן של קהלת לכוב. כמעשה כזה השפיל הנהגת הקהלה את כבודה האחרון בעיני עמנו, בתתה ידה ותכרות ברית עם שונאינו ומגדפינו ועמה נשפל גם אנחנו בני הקהלה, והננו מוחים ככל עוז נגד חלול ש"ש ובזיון עמנו הזה! מי הרשה לכם לבקר עתון אנטישמי על כל העתונים היהודיים היוצאים כלכוב ובקראקא?

איה נמוסכם ותרבותכם נגד עמנו לפור ממונם, ממון של ישראל, שחשכו מנופם ומילדיהם, להתו ליד מנדינו ואויבינו? אם אדונים אתם איה כבודכם? מלבד זה ברור הדבר, כי הרכ העתיד לשכת על כסא הנאונים מאורי הגולה פה לא יקרא את הארגן האנטישמי הזה ולא יעייין בו כלל. אם תחפצו לאיים בזה על הקנדיראטים הרבנים שידעו מהחלה שהמימי דעים אתם עם השקפת שונאינו, או לא אתקן אתכם ועתידיים אתם ליתן את הדין... מה מנוחך המפעל הקטן הגדול הזה וכמה מנושם ומשונה הוא! אין זה כי-אם שפלות ורוע לב.

ליוענסק. בשבוע שעבר הלכה האינטלנגציא הנוצרית פה, כמנהגם, לצוד ציד ביער הסמוך לעירנו. יהודי אחד, ד. שיראק שמו, הלך כביתו העירה דרך היער והוא ולפי שהיתה אז עלמה — לפי דבריהם — נדמה להם מרחוק, כי "חיה" נחלה לפנייהם ויורו עליו. הכדור נפל כבניו, ותיבף צהל מתכוסם בדמו. כאשר קרבו אליו ויראו את "מעשה למך" שעשו חרדו, ויוליכוהו בעגלתם לרופא-העיר, אשר חכשהו ויבטיח, שחיוו אינם כסכנה, רק חטמו תחסר, ולפי שהמחלה הנאורה אנטישמית חדרה גם לכאן, אי אפשר להכחין

ולא יפחדו מפני היום הבא. זוהי המעלה הנראה והנרנשה, אשר באחדות כל ישראל, ומי יוכל לשער את כל הטוב הצפון בהתחכרות כל גדולי ישראל והחברות הגדולות לאנורה אחת, בהתחכר בפעם הראשונה כאי כח כל העם הישראלי אחרי אלפי שנות פרוד והתגודדות לצורך כללי של עמנו! כעלי שמות שונות והשקפות שונות, גם בעלי לאומיות שונות מדומות (כי גם מתכוללים היו שם) כלם ותרו על קטטותיהם והות נפשם ויבאו לקול הקריאה לצורך כל ישראל והקוראים היו ראשי הציונים... זהו אות העת. והאספה הראשונה הזאת לא תהיה האחת, אחריה הכאנה עוד אספות כלליות רבות של באי-כח כל ישראל ורשות לנו לקוות.

מכתבים מערי המדינה

מראקא. נוסדה פה חברה כשם "הקוה", לעזר תלמידים יהודים עניים חלשים הצריכים להתרפא בשמשאווניצא, לתמוך בידי אלה הצריכים להתעכב שם אי גם להחיותם בכית החברה כמקום המרפא ההוא. הרוצים להסתפח בחברה הזאת עליהם לתת בתר אחד ולהתחייב לשלם תרומה שנתית שני כתריום. — באספה הראשונה של חברי החברה נבחר ד"ר י. לאנדא רופא ילדים בכית החולים היהודי לראש החברה.

לכוב. מה אומללה את הבת לכוב! אוי לך עיר מטרופולין של היהודים, איך נדמיה, אם ננכים כאו עליך וכו' הלא ישאירו עוללות! ואיך נהפכת כלילת הקהלות לצוען מצרים! חובליך ותופשי משומיך הונך, והיו בעוכרך! יעמדו נא פרנסינו ורועי עדתנו מקכרם וישתוממו ויניעו ראשם על משכתך! — לפני חצי-שנה השתדל רב אחד חרד לעמו ולדהו ממורכיא ביסוד גימנויים עכרי בעירנו, לחנך את בנינו ברוח התורה והאמונה המסורה עפ"י תכנית הגימנויים, שנוסד כבודו כמורביא, כי בנינו יגדלו כביה"ס הכוללים ללא הורה וללא מוסר. הרב התעמל הרבה לפני רשות החנוך המדיני ולפני נציב המדינה השר פיוטוצקי להשגת הרשיון הנחוץ למיסר בזה. האדונים המו לו חסדם, אבל הנאי התנו, שהנהגת הקהל הלכובי, שישאלו את ח"ד, לא התנגד להמוסד ויסכימו עמו. הרב אמנם הוביח להאדונים, כי אין צורך בהסכמת הקהל מחמת שתעורת הגימנויים העכרי הלא היא להוביל את נערי ישראל אל חנוך מקלמר והשכלה נכונה ורק ברוח היהדות ועל פהרת הקדש ואין נגמתו נגד החנוך הכללי כלל ובפרש הראה הרב, כי הרשות למדינת מורכיא לא פנתה כלל בשאלה אל הקהל היהודי בקהלת כבוד. — על שאלת הרשות של החנוך את קהל לכוב אם ליסר גימנויים ענתה הנהגת הקהלה בשלילה!! כי אין דעתם נוחה ממוסד כזה ואדרבה מהראוי לעככו וטעסה ונמוקה הנידו לא כחדו, שיראים הם שהמוסד הנ"ל יהיה לאכן פנה ליסוד הרעיון הציוני ולשאיות הלאומיות

לא יכול לזוז ממקומו, מבלי שמע למצער את הדלה הראשונה עם המענה לאמר.

- לְכַל־הַעַמִּים קָרָאנוּ דָרוֹר
- מְצַרְצִים וְכֹהֲנֵי הַבָּלַים;
- לְאִסְפֵי תַבַּל הָעֵלְיִנו אֹזֶר,
- לְנִנְה הָאֲמֶת יְנוֹסֵן הַצִּלְלִים.
- עֲפָה נִמְלֵאָה תִקְוַתנו,
- הַתְקִינָה בְּתֵאֵלְפֵי שְׁנָה,
- לְשׁוֹב לְאֶרֶץ אֲבוֹתֵינו.
- לְעִיר בְּהָ דוֹד חָנָה.

לאה ולינר.

הנביא ע"ה: "הגה ימים כאים נאם ד' ולא יאמרו עוד חי ד' אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים כי אם חי ד' אשר העלה ואשר הביא את זרע בית ישראל מארץ צפנה ומכל הארצות אשר הדחתים שם וישבו על אדמתם". וימלא אביו את דבריו לאמר: "צדקת, בני, צדקת וכן בארו חכמי התלמוד ז"ל את דברי הנביא: "שעבוד מלכות עקד ויציאת מצרים מפל לו" וישק לו על מצחו. וגם אמו לא יכלה להתאפק מלחבק את בנה בכורה. עתה קרא את פננה יחידתו ותקרא לפניו את השירה בעל פה בחן ונעם וכנפת המיפו שפתותיה את דלתות השירה, אשר שר משה ובני ישראל על ים סוף. ויהענגו כל המסכים והאורה השתומם למשמע אוניו וישבע ענג עד אין קץ. אחרי כל הדברים האלה יצאו כלם לראות את עצי הגן, אשר מאחורי הכית וישמחו מאד כראותם את הנצנים הראשונים, אשר נבקעו בענפי האלנות. אחרי התהלכם בגן לארכו ולרחבו משוחחים זה את זה בידידות ואהבה, התפטר האורח מכל בני הכית וילך העידה אל מידעיו, אשר הבטיחם לבקדם בשבת, ופינחם לווה. כצאתם מהגן שמעו מאחוריהם קל זמר; כי שר שמואל הקטן את "שיר התקוה החדש", והאיש

"מה גדול בעיניך, גאלתנו הראשונה כצאתנו ממצרים או גאלתנו האחרונה בהקבצנו מארבע כנפות הארץ?" ויענהו כנו כנעמות: "אמנם גדול מאד גם יציאת מצרים הכתוב בתורתנו הקדושה. בני ישראל היו אז מדכאים ונלחצים תחת עריצי מצרים הפדאים ויאנחו מכאבם ועשקם וצעקתם עלתה השמימה. וירחם ד' על עם סגלתו ויזכר את בריתו עם אברהם יצחק ויעקב וישלח להם את משה רבנו ע"ה איש האלקים, גדל הרוח, ויהי לרועה לעם עבדים, אשר בשנות שעבודם קשתה רוחם ויהאכן לבם ויערל רגשם. ומה נשגב היה האמן הנפלא הזה, אשר עלה בידו אחרי הגאלה החמירת להכין את עמו גם לגאלה רוחנית ומוסרית, כצרפו אותם מחלאת מצרים כמעמד הר סיני. אבל גדולה ממנה הגאלה האחרונה. בני ישראל היו עתה מפזרים ומפזרים בכל הארצות והממלכות אשר בהמשת חלקי התבל, ובזמן הזה לא עם אחד עלה כתהו ויאבד. והעם הנצחי עמד בכל השבר והאסון, אשר עבר עליו; כי מוסרו הגדול ואמונתו הפהורה החזיקו בו ולא נתנוהו לאבד. ונצח ישראל לא שכת את עם חביבו ויגאלהו שנית וישיבהו לארצו וישם את משכנו בתוכו כמקדם. וכן אמר ירמיהו

מכרוב ומרחוק

שביתת מלחים. כל המלחים ומשיכי המכונות באניות המסחר במריעמט שובתים. מספר השוכתים כאלה ות"ק איש הנהנת אניות המלחמה שלחה מ"ו משיקי מכונות אל אניות המסחר. למען לא יספק עכ"ס משלוח הרואי אל מדינות הים.

צדיקים ירכו בם ופושעים יכשרו בם. על הזהירות מפני הדלקה ומפני המפלות ומפני מחלות מתדבקות ישניח המאגיסטראט ככל עיר ועיר. מעם ההשגחה עד זה הוא ידוע הוא: על הנהגת העיר לראונו על בסחון החיים של יושביה. ואולם באוסטריא אין הנהגות הערים מכונות כן את מעם החקים האלה. שם ישילו הממונים על שמירת הבריאות ובסחון החיים עול ככד מנשוא רק על בעלי בתים יהודים ויעלימו עיניהם לגמרי מבעלי בתים גוצרים. לפי דעתם לא נוצרו החקים האלה רק להציק בהם ליהודים ולגרום להם צער והפסד ממוון, למען ימאסו ברכישים ויקוצו בחייהם. ואם ביתר הערים (ביחוד בגליציה) כך — בויון, מקום ממשלת צוררניו, על אחת כו"כ. שם משילים סקידי המאגיסטראט עול קשה מאד על כל בע"ב יהודי ועוד יותר על הנהגת הקהלה היהודית. עליה יגזרו גזרות קשות בענין שמירת הבריאות בבתי כנסיות ובבתי תפלה ויגרמו לה נזק גדול. בכל חומר הדינים יתהלכו עם יהודים. בעוד שהם נושאים פנים לנוצרים וביחוד לראשי הכמות הנוצריות. שם לא ידקדקו כלל בדיני ההיגיינייה. דיה כקשת כמר או אציל, שיפסור ראש האזרחים את ראשי הכמות מכל עול ההיגיינייה. יתוצאות הדבר הן, שהיהודים ירכו בדרך ההיגיינייה וינצלו מכל אסון והנוצרים יבטחו כמנינם ד"ר לואיגר ויתרילו ויכשלו בכל סכנה. אסון גדול קרה ביום ה' שעבר בכמה נוצרית בויון עקב הפרוטקציה הזאת. בכמה קתולית התאספו שני אלפי ילדים, להתפלל לכבוד החג. פתאם נפלה נערה חולה כמחכת העפילסמיה ותקם מהומה בבית ומול צעקה נשמע: אש! תבערה! וכל הנאספים נדחקו אך הפתח האחד (יתר הפתחים סגורים על מסגרי) ומפני הדחק נפלו ילדים רבים והנחפזים רמסו עליהם. ילד אחד נהרג ורבים נרמסו וחיהם כסכנה.

גנבת נפשות. בשעה שכל חכמי תכל עוסקים בשאלות עומדות ברום עולם, העתידות להביא תפוסה חדשה בתלדות האדם, עוד ה"צדקניות" הנזירות במנזר הפיליציאני בקראקא רוצות לתקן עולם — בגנבת ילדים. ילדה קטנה בת י"א שנה, בת היהודי פעליקאנט בפודגורווע. נעלמה בשוכה מכיה"ם. אבותיה חרדו מאד, כי בעיר הזאת נהרגה ילדה נוצרית בנן העיר ועד היום הזה לא נמצא הרוצה. כליות שוטרים הקך האב לשאול על בתו בבית הנזירות. שם השיג מענה, כי אמנם היתר פה ילדה לזאת. שבקשה להמיר דתה, אך לא קבלו אותה ותשלחנה אותה לנפשה. ימים אחדים לא נודעו עמכות הנערה. אחרי כן נודע לדורתה, כי היא עצורה בבית גוצרי ברחוב הרומיניקנים. בעזרת השוטרים הוצאה הנערה משם. היא היתה סגורה עד מסגרי לבדה בחדר שלשה ימים. הנערה ספרה בבכי, כי חברותיה, שהלכו אתה מכיה"ם הביאוה אל בית אבות אחת מהן ושם פתו אותה להמיר דתה. כי כל היהודים יאבדו בגיהנם והקתולים יאירו כזהר הרקיע בשמים, ויביאוה בחזקה אל בית הנזירות, שהחביאוה בבית הנוצרי, למען לא ימצאוה אבותיה. היא התחננה לתת לה רשות לכתוב אגרת אל אבותיה, אבל בכשתה לא נעשתה. כי אמרו לה, כי לא תכתוב אל אבותיה עד אשר יביאוה אל מגור אהר, שם תכתוב אגרת, שיעיחוה בשתי מעטפות וישלחוה אל עיר רחוקה, שם יסירו את המעטפה החיצונה וישלחו את האגרת במעטפה הפנימית, למען לא ידעו אבותיה את מקומה. — גרוע מזה היה גורל אב שכול אחר. במיסלעניצה נגנבה נערה יהודית ותובא קראקא אל בית הנזירות ותמר את דתה. ואביה דרש אחריה ימים רבים ולא מצאה. בסוף בא קראקא ויודע לו, כי בתו במגור וכבר המירה את דתה. הנערה הגידה לו, מי נגנבה וכמו רוחו ספר האמלל

לאנשים את צרת לבו. על זאת הזמינהו גונב הנפש לדין וכה"ד חרץ עליו ענש מאסר י"ד יום על אשר פנע ככבוד הנגב... וזה לא נעשה ברומניא, כי-אם באוסטריא. האדבוקטים היהודים. מספר כל האדבוקטים בקראקא ק"כ ובהם ס"ו יהודים. מספר האדבוקטים בכל גליציה המערבית, מלבד בקראקא, רי"ד ובהם ק"ג יהודים. סוף מלכה ברבית. בלכוב נתפש יעקב גאלה, נושך נבל ונוכל, מאלה הממטים חרפה על כל עמם בתועבות בצעם. יעקב גאלד נסע לפני שנים מלכוב לטורקיא בידים רימות וישב אחרי שנים אחדות והון רב בידו ואיש לא ידע מאין לקחהו. הכריות רננו אחריו, כי היה שם סוחר כנפשות אדם, נערות מכר לזמה. אחרי זה נענש פעמים אחדות עד גנבה רובית. הוא מצא לו לויים, ששכמו לו אלף וגם שלשת אלפים פרצנט. תחלה מיוחדת לחמום היתה לו, להתנות. תנאי עם הלויים, לזוף שטרות. כזה יראו הלויים לגלות את המרמה ויהיו מכרחים לשלם לו ככל הפצו. התחלה הזאת היתה גלויה כל כך בלכוב עד שקראו לכל שטר מויה "גאלדוועכעסל". עתה מערו רגליו באחד מעמסויו. הוא הסית את בן משק בית אחיו לזוף שטרות על שם אחיו. פעמים אחדות שלם אחיו, למען מגוע את השערוריה וכסוף נלאה ויגל את הדבר ויעקב גאלד נתפש.

נציב גליציה על אדות קוריה יהודית. בשבוע שעבר בא נציב גליציה גראף פאמאצקי לכושטשאמש. בתוך הרפוטציות השונות התיצבו לפניו גם חכל צירי קהלת היהודים. אליהם דבר הנציב כדברים האלה: כל יושבי הארץ הזאת שוים בעיני ואיני עושה כל הבדל בין בעלי הדתות השונות, כי אני רחוק מאנטישמיות. הנציב הבטיחם, כי ע"פ חלוקת המנדטים בגליציה יהיו ליהודים חמשה או ששה צירים למועצת הממלכה. גראף פאמאצקי ננה את החפץ להפריד את היהודים מן הפולנים ולכונן סוריה יהודית, הממשלה לא תוכל להסכים לזה ונזק יגיע מזה ליהודים עצמם. עלינו איפא להוסיף להרים קולנו, כי שוים אנחנו רוצים להיות גם כחור עם ולא רק בתור בני אדם. כי רוצים אנו לא רק כחרות הגוף, כי אם גם כחרות הנפש. לא רק ככסחון ממונני, כי אם גם ככסחון רכושנו הרוחני.

אסון בהצרכה. יהודי אחד כסטאניסלאו זכה בגורל של הצלב האדום. ויחפש אחרי שטר הגורל ויוציאהו לשלחהו ללכוב והנה נגש ילד ובהרף עין הגישה אל הנר והשטר נשרף לאפר. הכסף אכר בשטרות כאדה. יסוד חברות. למרות המכישולים העצומים נוסד. חכרות ציוניות חדשות ביאבלונכ ובקומרא. בקומרא היתה אספה ציונית כביהכ"נ, שנים חסידים השתתפו בה. זה ראוי לפרסם, כי משם יצא חרם על הציונים. מר גרום משתדל ליסד שם גם כיה"ם עברי.

הרותנים והיהודים. ועד הציונים בגליל הדרומי של גליציה הוציא מכתב חוזר, להודיע, כי שקר השמועה, כי רוצים הרותנים להכות את היהודים ואת הפולנים. באספות הרבות של הרותנים לא נראה רוח משמטה ליהודים, אדרבה, המה החליטו באספותיהם לדרוש סוריה יהודית בבחירות או עכ"פ להגן על עניני היהודים בשעת הבחירות. מחקר קר. רשם שמ"ם. שמחנה קהלות גליציה! לא רק בתוכן יעלימו עין מכל צרות ישראל ומציתים אש המחלקת על דבר הרבנות, כי אם גם ברומניא. מצב אחינו שם גרוע ממצבנו, שם גזירות אכזריות, שם חיי ישראל וממונם הסקר, שם תתהקך הממשלה עם היהודים כמו עם רמש האדמה. תגרשם ממקום למקום. תחשכם כזרים האוכלים שאר יושבי הארץ ולא תגן עליהם מפני כל רשעה וחמס. וכל זאת לבות אחינו שם פנויים למחלקת לרדת איש לחיי חברו, לא ע"ד פרנסה, כי אם על דבר חלוקי דעות על אדות הרבנות. ככל עיר שנים שלשה קהלות שלשה או ארבעה רבנים וכל אחד שונא את חברו שנאת חנם ומתנכל עליו להשחיתו. בימים האחרונים יוקדת אש המחלקת, כפי שמודיעים אותנו משם, בערים האלה: מוינשטי, דאראהוי בוהושי, ביוואל אר. חרפה ובוז למחויקים במחלקת בימים הרעים האלה! קלון וקלפה ספינת ישראל טובעת במים זדונים, רוב עמנו עומד כסכנת כליה ח"ו ואלה הנבערים מדעת אינם מוצאים

סכנה אחרת לישראל מאשר יתמנה רכ זה או זה בעירם. לא יאמן, כי יש כסרכ עמנו הפסח עניות הרעת באוסן כזה. האמנם אמת היא מה שאומרים על ישראל, כי כל אחד מהם הוא חכם חרוץ, אבל כלל ישראל אין טפוש בעמים כמוהו?

גרש גולי אחינו מברלין את ה"טלגראף" היהודי היוצא בווארשא מודיעים, כי הפוליציא בברלין גרשה כשש מאות יהודים מגולי רוסיא. בעוד ימים אחדים עליהם לצאת מכל מדינות פרוסיא ואין להם מקום לנום. שפחה נאמנה היא פרוסיא תמיד לממשלת רוסיא. כגבור שם הריאקציה, אז תראה גם היא את משמעתה לממשלת הצר ולעבדיו.

הפסקת הוצאת ה"צפירה" על "הצפירה" נגזרה ע"י בי"ד הפסקת הוצאתה עד שיגמר דינה, על כתבה ברוח חפשי בהיות העורך מר סוקולוב באספה ככריסל. המו"ל מקוה, כי ישוב להוציאה אחר גמר הדין. בנתים יוציא עתון אחר.

יהודי בגלוי. אין פה הדבור מן היהודים המתנאים ביהדותם, שאינם בושים במוסי היהודים גם בחכמת זרים, כי אם כמין יהודים רמאים. אשר חיונים נפרץ רק ברוסיא. בווארשא מת תפארת היהודים המתבוללים, פולנים בני דת משה, ד"ר מארצעלי קראמטשיק, ראשי הקהלה התאבלו עליו אבל יחיד, יהודי נכבד כזה, אין רבים כמוהו, מם הקהלה שלם סכום הגון והמתבוללים זתגאו בו. הן הוא הגיע עד רום מדרגת יהודי מתבולל, הן בן בית הוא לכל האדונים וחביב עליהם. ומצד אחר חכו, כי יורשיו ישלמו מנה יפה כעד הלכה, מת שטן כזה אין בכל יום וקופת הקהלה ריקה, דבר בעתו הוא מות ישרים כאלה. הרב המטיף ככר הכין הספר יפה, כי שכרו מוכן, והנה נכונה תוחלתם — הכמרים הקתולים יתעסקו בו ולא ראשי הקהלה, ד"ר קראמטשיק היה נוצרי בסתר ויהודי בגלוי. לפניו היו אנוסים, שהיו נוצרים בגלוי ויהודים בסתר. איך נשתנו העתים! ד"ר קראמטשיק ירא פן יאכר את חוליו היהודים ועלם את נצרותו. רוח היהודים שלמת בפולן עד שצורריהם יתכחשו להם.

הנחה ליהודים ברוסיא. ועד המניסטרוים החליט לבטל את ההגבלות, שחלו על התגמידים היהודים באר גיורויטאות. מעתה הרשות לכל אדם, שנמר לטור, בבית ספר תיכוני, להכנס באוניורויטאה.

דיהודים אסור. המחמדים ברוסיא נקשו מאת הממשלה רישיון להקהיל קונגרס, להועץ על עניניהם. הרישיון נתן להם. היהודים גם הם בקשו רישיון להקהיל קונגרס בפטרבורג. הממשלה אסרה להם להתאסף. לפני המניסטרו לעניני הפנים כא חכל צירים של יהודים לכפש על עמם. המניסטרו לא נתנם לכא לפניו.

עוד שוד יהודים. הפרעות אינן פוסקות. הראקציה הולכת כרוסיא מחיל אל חיל. עתה היא כוצרה עוקלות, משחיתה את הקהלות, שלא השיגה אותן ידה כחדש חשוון. בשבוע שעבר נבזו היהודים מלבד בהומל גם בחודורגוב ובוואסילקוב פלך (קיוב). בחודורגוב יש בית חרשת נפת להגביר היהודי היילפרין בקיוב. פועליו התנכלו זה כמה לעשות חובתם הפטריוטית. לעשות פוגרום ביהודים. אך כל זמן שהיה שם חיל פרשים לא יכלו לבצע זממם. והנה נלקח החיל מן העיר והיהודים ידעו כי רעה נגד פניהם ויתחננו אל הגביר לשלח את הפועלים אנשי המאה השחורה מכיתו או לשכור אנשי צבא לשמרם. הגביר האטים אזניו ובעלי הבתים בעיר מאנו לתמוך ביד חכרת הגנה של צעירי היהודים והפועלים התנפלו על כל חניות היהודים ועל בתיהם וישוסום. והיהודים התחבאו במרתפים ובעליות הגנות. האכרים, שבאו אל השוק העמיסו על עגלותיהם סחורות מכל המינים. את דלתות הדירות שברו ויוציאו כל דבר חפץ ויחלקו בשלל ואת הרהיטים שברו ואת הכסות פרעו ויפיעו את הנוצות בחוץ. סחד היהודים אין לתאר. הם סתמו את פיות עולליהם לבל ישמע קולם. כה רבצו היהודים כסחד מות כל הלילה. ממחרת באו אנשי צבא והעיר שקטה. השושים חפשים. מעט מן השלל השיבו. כל העיר נבקה. אין לחם ואין שמלה והגביר היילפרין חמל עד העיר וישלח מאה פוד קמת. שוד כזה היה גם כוואסיקוב.

ואיש צעיר; כתבתם להודיר מפני רמאי ולא הודעתם מה שמו ומה תארו ואיך ידעו להזהר? — יוסף הלוי; עבר זמנו בטל ערכו. — פאלק; יש. — ישראל יאנקובסקי; מקום חסר. שיר לצרף יחיד לא נדפס. גראסבערג משערנוביץ; ספרי ש"ל.

חיה שענבאך	מרכי שפירגען
אוסטרויקי	משעשאנוב
חייצי אינורכיט	לייב בערנשמיין
טלומאטש קונאשוב סמוך לבאָלשאַווצע	מאירשים בחרש שבט תרס"ז

הנני מביע כבודי אלה את רגשי-השתתפותי בשמחת הגבירה העדינה מרת דבורה בת מר יוסף זיידמאן מסעראפאונצע בהארטה עם מר מיכל קרוסס-יאנפאלער ואב"ד בזה את שארתי מרת דבורה בפרט ואת כל המשפחה בכלל במזמ"ט הנובע מעמקי הלב. יצחק דוד זילבער — יוניגעמץ.

מקרב ולב עמוק הנני מברך בכרכת מז"ט את אחי מר וואלף פישמאן נ"י מראדאמישל לארושיו עם מרת חוה בת ד' שמואל ראזמארין תחי' מראפשיץ. יעקב פישמאן.

ממעמקי לבבי אברך את מחותנתי מרת הענא גלאנצמאן מסאמבאר הישנה בכרכת מז"ט לחתונה בנה המל"ג ביום ד' הבע"ל עב"ג בת מו"ה משה שינדלער מניעבעליץ. אלו' בראנער.

מעמק לבי אניש את ברכתי לחברי וידידי כנפשי מר מאיר שרייבער לחתונתו עם מרת שפרה יוסט. ישראל פרענקיל מצעשינוב.

ברגשי אהבה וידידות אנו מברכים בכרכת מז"ט את מר נחמן גרינבערג לחתונתו עם מרת מאלציע בת מו"ה יהודה וועלנער מברעזאן. יחונתן שפיץ וזוגתו — נייסאנרעץ.

מקרב ולב עמוק הנני מברך בכרכת מז"ט את בן גיסי הבחור הנכבד מר לייב בערנשמיין מקונאשוב לברושיו עם מרת חייצי אינולכט ממלומאטש. דוד פריינדליך ספרעליסק.

הנני מברך את אחי מר אברהם וויינבערג לארוסיו עם מרת חנה האניגוואבס בקראקא. ישעי' ווינבערג.

ממעמקי לבי אברך בכרכת מז"ט את רעי מו"ה זאב פישמאן מראדאמישל לארוסיו עם מרת חוה ראזמארין מראפשיץ. יחזקאל זילבערמאן — ראדאמישל.

ממעמקי לבבי אביע ברכת מז"ט לב"ד מר זמל מאנדעלבוים מיאווארנא לחתונתו ביום ג' שבוע זה. הק' ישראל מאנדעלבוים.

מעמק לבי אברך בכרכת מז"ט את בן דודי מר יוסף קאנצענפלאן לחתונתו עם מרת שרה שמראסבערג מוויעלקיאטשי. יהושע האהן.

בשם החברה קנין ספרים פה אברך את ידידנו מר אשר קארן בכרכת מז"ט הנובעה מעמקי לבותינו לארוסיו עם מרת הינדא הערבאך מגריבוב. פינחס באלואס.

את ידידי ורעי מר ארי' ליבוש קליגער, נכד הרב הגאון ר' יצחק יהושע קריגער זצ"ל, הנני מברך בכרכת מזל טוב, להארסו עם מרת רייזיל בת הנכיר ר' שלמה ווילנר מדאלינא. אבדכם בכל טוב. שמואל צבי ווייס — גרודק.

מעמק לבי הנני מברך את רעי היקר מר ליבש קליגער נכד הרב מפה ז"ל לבאו בכרית האירוסין עב"ג מרת רייזיל ווילנער בת הנכיר מר שלמה ווילנער מדאלינא. משה שנייד — גראדעק.

ברגשי אהבה הננו מברכים את ידידנו מר ליבש קליגער נ"י לבאו בכרית האירוסין. עם בת מו"ה שלמה ווילנער מדאלינא.

יוסף קאווע. הירש מעמפילמאן. ברגשי אהבה וכבוד מכבדים בכמז"ט את רעם כמר ליבש קליגער להארסו עם מרת רייזיל ווילנער מדאלינא. צבי פריעדעהאף. וצבי אייבמאן מנראדק.

מעמק לבכנו הננו מברכים בכרכת מז"ט את ידידנו מ"ר ליבוש קליגער נכד הרב מפה ז"ל לבאו בכרית האירוסין עב"ג מרת רייזיל ווילנער בת הג' מ"ר שלמה ווילנער מדאלינא.

האחים רוזנער — גרודעק. תזל בטל אמרתי בכרית מז"ט לכבוד ש"ב מר מאיר שרייבער נ"י ליום כואו החת אפריון ביום ה' פ' יהרו עם בת מו"ה ישראל יאסטה לוכאטשוב ציעשינוב. חיים משאפף — ציעשאנוב.

ממעמקי לבנו אנו מברכים בכרכת מז"ט את רענו מר יעקב מ. פירשט מברזאסטן ליום ארושו עם מרת בערמא שעהנוואלד ממיעליץ.

א. אביש בערגמאן תחי' אבראהאם.

לעשות תקונים במקורן. שולמט איכה כמרב כל המחמרים על אנשי אירופה. ובאיכה הזאת שתפו הערכים כמצרים גם את היהודים, גם הם באירופאים בעיניהם. אורחת יהודים מסאירא, אלכסנדריא ויתר הערים הלכה לכבר סבר צדים סמוך לאלכסנדריא. הערכים התנפלו עליהם ויבוס ויפצעום במקלות וכסכינים.

בעולם המעשה.

האינדוסטריה כאמריקה הולכה ומתפתחת וצוערת צעדי ענק. עוד לא מלאה האון משמוע והעין לא שבעה מראות בהמצאות עדיסן הרבות והנבדרות והנה מבשר לנו הממציא הגדול הזה עוד המצאה חדשה גדולה ונכבדה, העתידה להביא שנים גדולים בעולם האינדוסטריה ולרכוש לה זכות אורה בחרשת המעשה. העתון "גנראל אנצייגער" הפרנקפורטי מביא דברי ה' עדיסן בשיחתו עם הקורדיספונדט של העתון. Engl. Mech. ע"ר עתידות כח החשמל העתיד בקרוב לגרש את כח הקיטור מקרב בתי חרשת המעשה. השנוי הגדול העתיד לבא ראשונה באלקטריציטט הוא, כי לא יהיה עוד כל צורך להעביר את פחם האבן ממקום מברם באניות ועגלות למקום חרשת המעשה, ותחת להוציא את המרגליות השחורות הללו מכור מחצבתם, לשלוח אותן למרחק איזו מאות מיל, להכעירם שם החת דוד מלא מיס, בכדי להשיג ע"י זה את החשמל במכונה, יעלו את הכח הזה במקום מברה הפחם עצמו, ומשם יחולק ויהפשש לקצוי ארץ ע"י חומי הנחשת. נקל יותר להעביר את הכח הצפון בפחם למרחק עצום ברגע אחד מהניע עגלות מסה"כ ואניות מעונות גלמי ויודם נסים. מצב הדברים עתה — אומר עדיסן — מורה ברור, כי בזמן הקרוב יבינו בני האדם את כח החשמל במקום מברה הפחם לשמוש כללי, וזוהי התוצאה הכללית ממצב האלקטרא-טבניק בימינו אלה.

איך ובאיזה אופן אפשר להרויח את הכח הנפסד ע"י העבודה היתירה, בהיות עתה ההכרח להשיג מראש את חום המים ע"י הכערת הפחם וע"י זה את כח הקיטור, ואח"כ את תנועת המכונה המולידה את החשמל, אומר עדיסן כקצרה: "שרפתי פחם וחילולפעמר יחד והשגתי ע"י זה את החשמל באופן ישר, אך זה הוא רק לבחינה מדעית, כי לשמוש כללי לא יצלה מפאת יוקרו. אולם ישנם אמצעים אחרים להשיג את החשמל במהך ישר וקצר, למשל ע"י חמום מתכות ידועות מצומדות זל"ז, כמו היוסמוט והאנטימון (חוק ידוע בשם תירמא-אלקטריציטט). זה לא כבר עשינו נסיון בזה ונשג ע"י חום מנורת שמן קמנה כח די להניע וועמיל אמור חשמלי. עתה עוד טרם השיגה יד האדם לגלות שפוני טמוני הכוח האלה הצפונים כחיק המבע, שאנחנו שואפים להם ועסקים כם. דרוש לנו למצא אך אמצעי פשוט ובזול, למען הרויח כדי 85% מהכח הנפסד עתה במכונות אשר אהנו. אך קרוב היום, בו תצא תעלומה זו לאור, כי רבים מחכמי החרשים עובדים ועוסקים בשאלה זו ורגלם עומדת על הדרך האמיתית, וכיום אחד יודע ליושבי תבל, כי אפשר להשיג את כח החשמל באופן ומהלך ישר וקצר, מפחמי האבן בלי אמצעי ונבעו מצפוני המבע. הנני מאמין, כי עיני תחוינה עוד נצאה המצאה זו לאור, כי כבר ישנה באויר העולם. נצאה המצאה זו לאור יבא הקץ לכל מכונות הקיטור. ככח הזה אפשר יהיה להשתמש גם למסע באויר, אם לא ברום שמים, אך די גבוה לעבוד מעל למגדלים היותר גבוהים, בן למסע אניות בלב ים כמהירות של עשר מילים בשעה אחת, לעבוד כל יום האמלנטי בשלשה ימים. בעת ההיא יתדבו בתי חרשת המעשה לאין מספר, כי תשיג יד כל אדם לבח הזה בזול גדול. בשום אל לב חכמה עדיסן הגרולה, במקצוע זה, כל המצאותיו, שהמציא ושהוציא כבר לפעולות, יש לתת אמון ברכתי האיש הנעלה הזה, ביחיד בהועידו אך זמן קצר לצאת הדבר הגדול הזה לאור, עתה נוכל לאמר, כי הננו עומדים כראשית תקופה חדשה בחרשת המעשה.

ארגז מכתבים.

נ"ע כנ"ד; ירידה השלג איש מבית לוי; לא ידפס — י"ש וי' יוצא במועדו. — איש יש"ד; אין מקום לאריכות. — שנ' ל'; לע"ע אין מקום. — א"ר ה'; הכל טוב לקרוא, גם לכתוב טוב ולא לרפום. — אבן מאיר; אין מקום פה למענות כאלה. — קלינגר; איננו יודעים האדרסה, — ח"ס י'; זה פעמים אין מספר הודענו כי ע"ד אספות ורשות לא נדפס. — מ"ג נ"ט; גלייגליטינקייט. — המתפרה; אין מקום לשירים גדולים ובכלל אינך משורר. — אלמר ר"ב; רוסית. — א. ש. ס. (א) כזה איננו בקיאים; (ב) שנוי מקום — שבואל; (א) מעט פרדוקס. (ב) נדבר ב"פ. — מנצנאום

משלר היהודים ברוסיא. כשנוע שעבר נודע לפוליציא כקראקא, כי איזה יהודי מרוסיא מוכר כלי זהב ועדיים יקרים. שמו שלמה רושקושיניקוב. נולד באירוקוצק כסביר ודר עתה כלודו, מלאכתו מעשה נפת. על שאלת סוכני הפוליציא, מאין לקח את הכלים האלה, ענה, כי קנה אותם בליצטציות כחתי עבוס. בין הכלים ישנם שעוני זהב, טבעות ממלאות אכנים טובות, פנינים, שרשרות זהב, כפתרי שהם וברקת, נזמי ברקת ועוד תכשיטי נשים ואנשים. האיש חשוד, כי קנה את הכלים מיד כוזזי היהודים. ישנם גם נכלים כאלה. ברוסיא, אשר היא כבית-ספר גדול לכל מעשה רע, עשק וחמס וכבוש רגש הישר, ישנם גם יהודים אחרים, שעשו עסק בטלל אחיהם. ההקירה והדרישה תכרנה את הדבר.

ער דבר ההרג ברוסיא. באספה ככריסל דבר מר לעא מאַצקין על אדות ההרג ברוסיא מחדש השון. מספר המתים איננו אמנם רב כל כך, כמו שהודיעו העתונים, אבל האכזריות רבה היתה עשרת מונים מאשר הודיעו. מספר ההרוגים באדרסה הוא כארבע מאות (בדיוק לא נודע, כי רבים נעלמו ולא נודע אם נהרגו; לסבורה כאו ש"נ נפש). בימטריוסולב נהרגו מאה ושלישים נפש, בקאלאראש ששים נפש. פחות מחמשים נהרגו בערים רבות, כמו בקישינב, בקיוב, כסימפופול, ברוסוב, בניקולאיי, בקרמנשוו, בארשא, ביוסוכא, בראסדלנאייא ברוסני, בסמינובאק ועוד ועוד. הרצח היה חסר למכים, כי גורל אלה שלא מתו מן המכות, גרוע הרבה. רבים נעשו בעלי מומים גוראים, האזורים חתכו שדי נשים ולחיהן, נשים רבות מאד נאנסו. במקומות רבים השלכו היהודים חיים אל כבשן אש ככפריקות וכורחים בספינות השלכו במצלות ים, ילדים רמשו. במקומות שונים כרוח משפחות שלמות השדה ושם תעו תחת גשם סוחף, בלי מזון וכלי גג ימים אחדים עד שמתו הילדים בקור. ביוסוכא הלכו היהודים ביום הנתן המאניפסט של חרות, לבשר את אלפי הפועלים בכפריקה, כי השתחררו. הפועלים הכניסום אל הכפריקה וינעלו הדלתות וישליכו רבים מהם אל הכבשן הכוער, אחרים נהרגו במיתות אחרות ויתרם הוצאו שכורי יד ורגל. מספר הערים, שבהן היה השוד, גם הוא הרבה יותר מאשר בא בעתונים ועוד הפרעות לא חדלו. נזק הסוחרים הגדולים בקיוב עולה לסך 5,154,200 רובל, מלבד נזק הסוחרים הקטנים, סרסורים, בעל מלאכות וסתם בע"ב. באדרסה הגיע האסון לשלשים אלף איש. שם ישנם אלפי חולים, בעלי מומים ויתומים. גם בערים קטנות עולה הנזק למיליונים ומלבד כל אלה הורם לנמרי מצב המסחר והמלאכות ורכבות הסוחרים, בעה"מ והחיים מן האויר" גועים ברעב. בחלוקת הכסף הנקבץ חיו עד כה ועתה תמו הגדכות.

פחד היהודים ברוסיא. מרוסיא מודיעים אותנו, כי סוכני החברה הישחורה נוסעים מעיר לעיר ונושאים נאומים לעם, לעורר בו שאיפה לדם, למען יקום שנית להכין מטבח. כאמנם אליו, כי היהודים גמרו לרצוח את הצאר. היהודים באדרסה מפחדים פחד גדול מפני זכח חדש והם עומדים מזוינים להיות נכונים ביום רע להציג נשותיהם ומפם.

חרום מטארכ הומת. מנהל הפועלים המורדים היהודי נוסר, שהסב שמו חרוסמאלב, נתנה כחצר המצודה סטר-פאול כפטרבורג. זה ימים רבים לא אבה לאכל ויסת את חבריו האסירים לתעב כל מאכל, למען ימותו בעצמם ולא יפלו בידי הורגים.

קרושוואן נרדף עד ידי שופטים. אבל לא בעד הכינו מטבח ליהודים בקישינב, הלא בעד זאת קבל תמיכת כמה רכבות רובל מיד פלהבה. כיאם בעד חטאתו, שאנס נערה קטנה. פרושעוואן מתחבא וככל אופן ינצלו היהודים מידי ימים רבים.

רצח יהודים במארוקו. ריב שיהיה בין שכמים שונים סמוך לעיר מאזאגאן במארוקו, התנפלו המריכים על שלשה יהודים, נתיני ממלכות אחרות, ויכוזו רכושם ויהרגום באכזריות וישליכו גויותיהם אל תוך נאר. ושליחי כל הממשלות יושבים עתה על גבול מארוקו ומתוכחים על אדות הכצע, אשר יהיה לכל ממלכה במארוקו; סכנת היהודים כאין בעיניהם. מכת יהודים במצרים. מיום שכאו ספינות הממשלות האדירות אל חוף טורסיא, לכוף את השלמן

אל השוחטים ואל הסוחרים!

השוחטים הרוצים למכור את סחורתם: נוצות של עופות מכל המינים, שחורים לבנים, צ"ש, צ"ל, ק"ה, וכו' יפנו אלי והנני מוכן לקנות אצלם ככל עת כמקח טוב, או לקבל על קומיסיאן. כן יוכלו כל הסוחרים להשיג ע"י כל מיני סחורות הכאים מארץ רוסיא: גרויפן, הרוש, קלייטשע, ראם-האר וכו'.

כתובת:

Josef Lupolianski

Brody (Galizien).

GELD DARLEHEN

zu 5-6% für kreditfähige Personen jeden Stande gegen Schuldschein, auch in kleinen Raten rückzahlbar, Hypothekendarlehen zu 4% effektiviert das Eskompte-Bureau:

D. S. Scheffer, Budapest

VII., Baross-tér 13. sz.

Retourmarke erbeten.

Wichtig für Jeden.
Weltbekannter Kaffee und Thee
 Import- und Exporthaus, koncessioniert von der hohen k. k. Statthalterei in Triest, liefert allerfeinste Ware zum Preise ohne Konkurrenz.
 Dankbriefe von Überall.

Kaffee ungebrannt.

Ceylon allerhochfeinst	pr. 1 kg K	3 08
Ceylon extrafein	" " " "	2 98
Goldjava Spezialität	" " " "	2 84
Cuba extrafein	" " " "	2 84
Portorico extrafein	" " " "	2 78
Portorico feinst	" " " "	2 62
Portorico Perl allerfeinst	" " " "	2 92
Ceylon Perl besonders fein	" " " "	3 08
Cuba Perl besonders fein	" " " "	3 02
St. Domingo hochfein	" " " "	2 64
Java feinst	" " " "	2 54
Santos extrafein	" " " "	2 44
Mocca echt arab. allerhochf.	" " " "	3 12
Echter Smyrna Feigenkaffee, besonders gut	" " " "	" " "
in Packete a 1/2, 1/3, 1 u. 5 kg.	" " " "	0 92

Kaffee gebrannt.

Cuba hochprima	" " " "	3 12
St. Domingo hochfein	" " " "	3 06
Perl hochfein	" " " "	3 28
Ceylon besonders fein	" " " "	3 44
Triester Mischung Spez.	" " " "	3 28

Tea, chinesischen.

Souhong extrafein	" " " "	6 44
Karawanen allerfeinst	" " " "	7 46
Peccoblüten extrafein	" " " "	8 70
Peccoblüten feinst	" " " "	7 60
Spezialität Mischung	" " " "	7 74
Mandarintee allerfeinst	" " " "	7 14
Pecco, Congo allerfeinst	" " " "	6 78
Bruchte allerfeinst	" " " "	5 85
Bruchte feinst	" " " "	5 40

Versendet in 5 kg-Postpacketen Nettogewicht, zollfrei franko gegen Nachnahme
Albert Guttmann, Triest
 Postfach Nr. 304. — Exportlager von Kaffee, Tee Reis, Südfrüchten und Tafelölen
 Via Torre Bianca 23.
 Preiskourante gratis und franko.

דיא
פינסטע אללער מארקעז
"צערעס"
שפייזע-
פעטט!

אויס קאקאניססען.
 ראם בעסטע צום
באקען, בראטען אונד קאכען
 Nährmittelwerke „Ceres“, Aussig.

די ערצייגונג אינערליעגט דער בעמישען קאנטראללע דער פאם האהען ק. ק. מיניסטער דעם אינערן גענעהמיגטען אונטערזוכונגסאנשטאלט פיר נאהרונגס-אינד גענוסמיטטעל 31 Spitalgasse WIEN, IX.
 די קויפער פאן צערעס שפייזעפעטט זינד בערעכטיגט, די ווארע אין אריגינאל-מאקונג אין דער אנשטאלט קאסטיגנפריי אונטערזוכען צו לאססען.

וויר ברינגען היערמיט רעם פ. מ. פובליקום צור קענטניס, ראם די ערנאמירטע לעמבערגער כשר-זעלכווארענפאבריק דער פירמא פאסטעט קאמפ. נונמעהר אין דען בעזיטן דער פירמא בלאנקשטיין עט פרענקעל איכער-גענאנגען איז. די פאבריק איז יעצט מיט דען נייעסטען מאשינען פער-זעהן אונד ערצייגט די שענסטען סאלאמי, זאוי אלע פערשידענען זעלכווארען-סארטען צו ביליגסטען פרייזען. שמעהט אונטער אויפזיכט רעם כיריז דפה.
Blankstein & Frenkel, Lemberg, ul. Gazowa 10.
 הויפט פיריאלען אין לעמבערג: קארל-לודוויג שמראסע 41, באימף 18 באזשיצא 20.

טהעע
 פאן קראנען 3 ביו 10 פער ק"ג ביי
L. APPERMANN, BRODY
 פיר צופריעדענהייט גאראנטירט.

איין בוכהאלטונגספאסטען
 ווירד געזוכט פאן איינעם יונגען מאנן דער איין דיפלאם אויף בוכהאלטונג בעזיצט אונד אויך אין דער קאררעס-פאנרענץ מעכטיג איז.
L. Gottfried Kossov.

לתועלת רבים.

רבים מתוך קוראניו שאלונו על אדות השאקאלאדע מפבריקאות שונות, שיצא עליה קול, שיש בה חשש שומן של חזיר או של נבלה ושרפה. ואחרי שאין ביר הסוחרים כתבי הכשרים על שאקאלאדע, חוששים קצת מן החרדים כפני מאכלות אסורים להשתמש בשאקאלאדע וינורו לגמרי. השיאלים בקשו מאתנו להמציא להם איזו פבריקה, המוציאה שאקאלאדע, שאין בה שום חשש אסור, כלומר, העשויה כלי שום הערבות שומן מן ההי. על כן טרחנו לעשות חפצם, בקשנו וגם מצאנו. שלחנו חבילות שאקאלאדע מן הפבריקה של

Dr. JOHANN RUCKER & Co.
 (Commandit-Gesellschaft)
 Chocolate-, Candifen-, Biscuits- u. Obstconserven-Fabrik
LEMBERG.

הסירונו את הפירמא מעליה, למען לא ירדע מאין היא, שלחנו אותה אל האינסטיטוטות של הממשלה כלבוב וכבודפסט לבדיקה המאכלים כדרך חימי ושניהם מעידים פה אחד, כי בשאקאלאדע מהפבריקה הזאת אין שום הערבות שומן מן החי ולא כל חמר אחר הנורן מקום לספק, מלבד חמר הקאקאי והשומן המבעי שלו עם הנפת. הפבריקה הזאת נכונה לשלם עשרים אלף כתר לאיש, אשר ימצא בשאקאלאדע שלה איזה שמץ שומן אחר, או דבר אסור אחר אף משהו והיא נוהנת לנו ולכל אדם אחר רשות, לשוב לכדוק את הסחורה בדרך חימי בכל עת ובכל שעה. ערות האינסטיטוט האלה, הנדפסה כזה ככה וכלשונה, נאמנה כלי כל ספק בקפילא וכמסיו לפי תמו והרוצים לשמש בשאקאלאדע כשרה, שאין עליה שום חשש אסור, נוכל ליעצם, לקנות רק את השאקאלאדע מהפבריקה הזאת של **Dr. Johann Rucker & Co.**

וגם בלא זה נכון כי יבברו אנשי גליציה את הפבריקה הזאת על פני כל הפבריקאות של חוץ לארץ, כי למה נוציא את הכסף מארצנו העניה לארצות עשירות, כעוד שיש פבריקה בגליציה, שאינה נופלת בטוב סחורתה מפבריקאות כחוץ לארץ. עת לנו לעזוב את המשפט הקדום, לכבר המיר סחורה חוץ, אף שסחורה כזאת ממש נעשה כארצנו.

מוציאי לאור את המצפה.

תעודות האינסטיטוט של הממשלה לבריקת מאכלים בדרך חימי.

Instytut chemiczny c. k. Uniwersytetu lwowskiego.

L. 437. Lwów, dnia 4 stycznia 1906 r.

Nadesłane przez administrację „Hamicep“ w Krakowie czekolada, została poddana ściśtemu badaniu chemicznemu, z którego się okazuje, iż czekolada ta zawiera tylko kakao, cukier i tłuszcz roślinny. — Jakiegokolwiek bądź tłuszczu pochodzenia zwierzęcego nie zawiera wcale.

Dyrekcya Instytutu chemicznego c. k. Uniwersytetu lwowskiego.

Országos magy. kir. chemiai Intézet és központi vegykeresleti állomás Budapest, II., Oszlop-utca.

Z. 1804. Budapest, am 7. Dezember 1905.

Die Untersuchung der eingesandten Chocolate ergab, dass dieselbe nur reines Pflanzenfett, also kein animalisches Fett enthält.

Die Direction.

Tsch

kenne für die Hautpflege, speziell um Sommersprossen zu vertreiben und eine zarte Gesichtsfarbe zu erlangen, keine bessere u. wirksamere medizinische Seife als die altbewährte

Bergmann's Lilienmilchseife

(Marke: 2 Bergmänner)

von

Bergmann & Co., Tetschen a/E.

Vorrätig à Stück 80 Heller

in den meisten Apotheken, Droguerien Parfumerien und Friseurgeschäften.

Lediger junger Mann

Jude, von besserer Familie in deutscher Correspondenz, einfacher & doppelter Buchführung firm mit mehrejähriger Praxis sucht Anstellung. Reflectanten wollen sich an die Redaction dieses Blattes wenden.

פיר ברוכליידענדע

ראדיקאלע הילפע אהנע אפערדאצאן. פערלאנגען זיא גראמס אונד פראנקא ריא נייא ערשיענענע בראשיערע פאן מ. פרייליך, ספעציאליסט פיר ברוכ-ליידענדע אונד ערפינדער דער ק. ק. פאמ. באנדאזען, אין לעמבערג, גראדעצקא-נאמסע 35.

עכט רוססישע מאשינענעהל

וואזעלין (טאוואטטפעטט) צילינדערעהל צו ביליגען פרייען ביא K. Hausmann, Lemberg Sonnengasse Nr. 15.

מוסטערן אויף פערלאנגען גראמס אונד פראנקא.

הישיבה הראשונה בגליציה

בעיר בראדשין הנקובה בשמה "תורת חיים" שנוסדה ברשיון הממשלה יר"ה בשנת התרס"ה תחת השגחת הרב הגאון הגדול ראש המתיבתא ואכד"ק הנ"ל מ' פינחס הר"י איש הורוויץ שליט"א מהנהלת רק ע"פ פקודה הגאון ראש הישיבה הנ"ל, והאדרסה לכל עניני הישיבה תערך רק אל הנשיא ARON GELLER Bohorodczany (Galizien).

Wyd.: Naftali Hof. S. M. Lazer. Odpowiedzialny Redaktor: S. M. Lazer Drukem S. L. Deutschera w Podgórze

ERSTES SPECIAL-HAUS von Echten Grammophone-Phonographe

Engros & Endetail

JOSEF WECHSLER

KRAKAU und WARSCHAU

in Krakau, Grodgate 71/II

עטפיעלט עכטע קאנצערט גראמאפאןע. עכט נור מיט מארקע "שרייבענדער ענגעל" דיעזע איסוואהל פאן יודישען אונד העבראישען פלאטען. — עכטער קאנצערט-גראמאפאן מיט מארקע "שרייבענדער ענגעל" זאמט 10 פלאט-טען. נור 85 פלארין. ניעמאנד זאל דיעזע בעסטע געלעגענהייט פערזייען. פרייזקראנטע עט הויפטפערציכניססע אויף פערלאנג-גען גראמס אונד פראנקא

איבערזייגען זיא זיך!

ערפאלג גראמאפאן!

Kaufmännischer Fern-Unterricht!

בוכהירונג (אללע כעמאדען), האנדעלסקארדעספאנדען, רייטשע שפראכלעהרע, קויפמ רעכנען, האנדעלסקונדע, וואדענקונדע, געאגראפיע, שאנשרייבען, וועלטגעשיכטע, סטענאגראפיע (אללע סיסטעמע) א. ז. וו. קאנן יודערמאנן אהנע בעזאנדערע פאן קענטניססע אים בריעפליכען וועגע אונד אין קורצער צייט גרינדליך ערלעדנען.

בייא גלייכצייטיגער טיילנאחמע אן 4 לעהרפאכערן, סטענאגראפיע גראמס.

Gründliche briefliche Ausbildung zum tüchtigen Kaufmann.

אנדארגען נור געגען דעטורקארטע. פראפעקטע א 35 העל, פראכעדיעפע א 1.20 קר.

Erstes commercielles Unterrichts-Institut. — Abteilung für briefl. Unterricht

A. Weissmann, Podgórze-Krakau. H-E.

פיר דיא האנדעלסיווענד אונענטבעהדליך! פערבעסערונג דער שטעלונג!

מודעה

אהכבר להודיע כי החיים של מים שלי הנוסדה מחדש הוכשרו על שחינה קמחא-דפסחא כפי ההכשר דלמטה, החטים כמו כן הקמחים נעשו יפות וטובים להפיק רצון הקונים, ומוכן הנני לשרת כאמונה את הבאים אתי בברית המסחר. — מוסמער עם פרייזבלאטטער שולח אני הנם לכל דורש.

משה האבער.

Erste galizische Turbinen-Walzen-Kunstmühle „MARYA“

Moses Haber, Strusów.

הכשרה

נתבקשתי טאט הגביר הנכבד והנעלה נודע לתהלה היר משה האבער נ"ו, לבא לעיר סטריסוב לשום עיני עלי החיים של מים — קונסטמיחלע" — אשר הוקמה מחדש ביום להכשיר לחג המצות. נדציית לו ופלטתו נתיב לשם. אנכי בצירוף ש"ב ה"ג טרא דאתרא ה"ר אברהם נ"ו האב"ד שם, שמנו עינינו על כל דבר ודבר בנוגע לכשרות, וכל אשר שאלנו לא מנע הגביר המרום הד"מ נ"ו הנ"ל לעשות. — והנה הרחמים עצמה נבנתה עתה מחדש כמסד עד הטפחות, פניט חדשות באו לכאן, לא נשאר אפוא כי אם לשוט עין על יתר הדברים שהיו בכשרות עצהו"ט ופקחנו עינינו על כל דבר ודבר והפקחנו שומרים ומשגיחים שיהי' הכל עצהו"ט האפשרי. החוטם הנה הנם נברקים בטרם יטחנו על יד הרב המאה"ג כו"ה"ר אברהם האב"ד בשט. בכך יאכלו ענינים וישבעו מקטחות דרחיים הנ"ל כחג המצות וישבעו אף המהדרין אל יהי' לבם נקם כי נעשה הכל עצהו"ט בנוגע לכשרות. סטריסוב, יוט א' ר"ח מרחשון תרס"ו.

הק' משה כאב"ד חופה'ק טרעמכאוולא. הק' אברהם כאבד חופה'ק סטריסוב

אהנע האנמורעני.

מאכע היעמיט בעקאנט, ראם איך מיר איינע

נייע כשרה זעלכוואארען-פאבריק

איינגעריכטעט האבע, מיטטעלסט דאמפפבערריעב, מיט דער נייעסט סארענסטען מאשינען, ערצייגע וואונרער-שעהנע פרימא סאלאמי, וועראנעזער, ברוסט, שינקען עם קרענווירסטעל או"וו, פערזעהן מיט הכשר של הבר"צ דפה ומכמה נאוני זמננו, מיט שטיינענד בילליגען פרייזען. אויף וואונש ווערען בייא רער ערסטען בעשטעלונג אויך הכשר בייגעפאקט.

Hirsch Steiner, ul. Jagiellońska 7, Przemyśl.

נייא ערעפנעט! כשר שטרענג ארטהאדאקס כשר רעסטוראנט מיט נארטען דעם JACOB PINKAS Wien, II., Lilienbrunnngasse Nr. 9. Ecke Hammer-Purgstallgasse. פארציגליכע קיכע! גוטע בעדיענונג! ציווילע פרייזע! רעפערענצען איבער כשרות ערטיילט זי. עהרוו. הערר ס. פירסט, ראכבויער דער שיפשהל.

PATENT-ANWALT PD. FRITZ FUCHS diplomierter Chemiker (beediet) Technisches Bureau INGENIEUR A. HAMBURGER Wien VII. Siebensterngasse 1.

להתודע ולהגלות היעמיט מאכע איך בעקאנט, דאסם איך דעם העררן Natan Wolf in Stryj דען אלליינפערקויף מיינער זעלכ-ווארען פיר סטריא איבערגעכען האבע. איך ערוזבע דאהער דיא גע-עהרטען קונדען אין סטריא זיך פעטרויענספאלל אן ה' וואלף צו ווענדען, דא איך איהם טאגליך פרישע הרענווירשמעל זאוויא ברוסט, שינקען אונד אללערלייא זעלכוואארען אין כעסטער קוואליטאט ליעפערע. האבאכטונגספאלל A. S. SPIRA כשר Dampfelchwaaren-Fabrik Krakau, Krakauergassn 6.

גימנזיום עברי. בית הספר אשר לנו פה הקים לו מטרה נכבדה, לחבר חנוך גמור בכל מיני הלמוד של הגימנזיום עם ידיעה עמוקה כתורה נ"ד, דקדוק, גמרא ומפרשים. התלמידים יחונכו ע"פ האמונה המסורה לנו. תלמידים מגליציה ומרוסיה, שאינם בקיאים בשפת אשכנז, מוכרחים להכנס פה למחלקת ההכנה לחדשים אחרים, להכין לגימנזיום שלנו. מחיר הכמוד, הסעון והמונות לתלמיד אחד מן חמשים כתר ולמעלה לחדש. יתר הפרטים מודיע תמיד Dr. M. Jung, Rabbiner Ung. Brod. (Mähren).